

NARODNI GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE.

Člani „Zadružne zveze“ dobivajo list brezplačno. — Cena listu za nečlane po štiri krone na leto; za pol leta dve kroni za četrt leta eno krono; za člane zvezinih zadrug po tri krone na leto. — Posamezne številke 20 vin.

Sklep urejevanja 5. in 20. vsacega meseca. — Rokopisi se ne vračajo. — Cene inseratom po 30 h od enostopne petit - vrste, za večkratno insercijo po dogovoru.

Telefon štev. 216.

V Ljubljani, 10. avgusta 1911.

C. Kr. poštne hran. št. 64.846
Kr. ogrske „ „ „ 15.648

Vsebina: O pomenu in koristi živinorejskih zadrug. Kmetijska vnovčevalnica za živino pri Gospodarski Zvezi v Ljubljani. Neki savjeti našim zadrugama. Novi vinski davek. Zadružni pregled. Gospodarske drobtine. Razglasi. Občni zbori. Bilance.

O pomenu in koristi živinorejskih zadrug.

V zadnjih dveh letih se je na Kranjskem osnovalo mnogo živinorejskih zadrug, med tem ko jih je poprej obstajalo le nekaj, ki so skušale šele najti pot svojemu delovanju. Priznati se mora, da so te zadruge po svojem večletnem obstanku prestale marsikatero britko skušnjo, kar jim pa ni bilo v škodo, ampak le v korist, ker znano je, da skušnja uči. Obžalovanja vredni pa so bili oni živinorejci, ki niso uvideli važnosti teh novih naprav in so včasih celo namenoma skušali nasprotovati onim požrtvovalnim in nesebičnim osebam, ki so z jasnimi nameni s pomočjo živinorejskih zadrug hotele povzdigniti našo živinorejo.

Brez boja ni zmage, brez truda ni kruha. Ta rek se vresničuje tudi pri živinorejskih zadrugah, ki danes lahko z veseljem in ponosom gledajo na svoje trudapolno delo, ko vidijo, da njih napor ni bil zastonj, ampak da je kolikor toliko vendar le rodil uspeh.

Prve živinorejske zadruge so si pridobile mnogo izkušenj, katere lahko njim samim kakor tudi drugim živinorejskim zadrugam

služijo v pouk. Prve težave so sedaj minile in upati je, da se nadaljnemu razvoju ne bodo več stavile tolike zapreke.

Prepričan sem, da se bo zdelo to priznanje starejšim, z uspehom delujočim zadrugam nekoliko pretirano, češ, da se hoče vsa stvar le na zunaj olupšati.

Tisti, ki so dobro poznali razmere v kranjski živinoreji, kakršne so obstajale pred leti, mi bodo gotovo pritrdili, da imam prav in da ne trdim nič prisiljenega, oziroma neresničnega. Jasno sliko o naši živinoreji si more napraviti le tisti, ki pozna naša plemena, njih prednosti in njih napake, način vzreje, hleve, krmljenje in sploh vse odnošaje, ki pridejo tu v poštev. Takemu poznavalcu razmer stopijo napake v živinoreji takoj same ob sebi pred oči. Ravno tako tudi takoj opazi vsak napredek v živinoreji, dočim strokovno manj izobraženi napredovanje opazi šele, ko je bil na to opozorjen.

Resnica je, da je treba precej časa in mnogo dela, predno se doseže to, kar imenujemo pravi uspeh. Ali prezreti ne smemo tudi najmanjših stvari, ki jih tudi lahko imenujemo uspeh. Ako zadruga korakoma napreduje ter podpira živinorejo v vsem,

kar je ž njo v zvezi, lahko že tudi to štejemo med uspehe, ki jih je zadruga dosegla. Ako pregledamo delovanje nekaterih starejših zadrug, vidimo, da so storile in dosegle mnogo koristnega, tako da smemo biti s tem za enkrat zadovoljni. Seveda s tem še ni rečeno, da je zadruga že dosegla svoj namen, nasprotno, poglavitno delo zadrugo šele čaka potem, ko si je ustvarila potrebno podlago in si pridobila zaupanje živinorejcev.

Koliko je živinorejcev, ki sami odkrito priznavajo, da so jih šele zadruga vzpodbudile do tega, da so začeli razmišljati, ali bi ne bilo mogoče napredovati tudi v živinoreji. Koliko je hlevov, katere so živinorejci popravili ravno vsled navodil in priporočil, ki so jih dobili od zadruga. Po mnogih krajih so že začeli stalno beliti hleve, kateri poprej niso videli apnenega beleža, odkar so bili sezidani. Ko se je pa začelo živinorejcem razlagati, kako koristno je za živino, ako so hlevi snažni, čisti in svetli, so se mnogi po tem ravnali in so danes hvaležni, da se jih je na to opozorilo. Kjer ni pomagala beseda, tam je vlekel vzgled. Ko je sosed videl pri svojem sosedu, da ima hlev v lepem redu, mu je to ugajalo in nehote ga je začel posnemati, čeprav sam pri sebi še ni bil do trdnega prepričan, če je to početje res koristno in za njegovo živino umestno. Ščasoma pa vendarle uvidi, da je prav ravnal, ko je posnemal vzgled svojega naprednejšega sosedu in na vse zadnje začne tudi on sam drugim priporočati, da naj store ravno tako. Tako medsebojno vzpodbujanje dostikrat več zaleže kakor pa priporočanje po različnih shodih in časopisih, katerim mnogi ne zapajo mnogo. Ravno tako so začeli živinorejci hleve v drugih ozirih zboljševati. Pričeli so graditi gnojnične jame in gnojiti z gnojnico, katere se je poprej mnogo poizgubilo. Koliko predsodkov so imeli živinorejci ravno glede porabe gnojnice, se ne da lahko povedati. Vkljub temu se je pa v tem oziru mnogo obrnilo na bolje in živinorejskim za-

drugam mora biti v zadoščenje, ko vidijo, da kmetje uvidevajo škodljivost gnojnice v hlevu in njeno korist na travnikih in njivah. Mimogrede bodi povedano, da so se dobro obnesli gnojnični vozovi, katere izdeluje kolarski mojster Franc Krašovec na Vrhniki.

Ako primerjamo, kako so se vzrejala teleta poprej in pa sedaj, ko delajo živinorejske zadruga, moremo reči, da najdemo tudi tukaj lep napredek. Ne le, da se teleta sedaj po mnogih krajih napajajo z napajalniki in se tako pravilnejše in bolj enakomerno razvijajo, ampak je tudi vsa nadaljna oskrba boljša in primernejša. Poprej je bil za tele odločen po navadi najslabši prostor v hlevu, sedaj se že gleda, da se mu odkaže čeden prostor, ki je ograjen in tako velik, da se more mlada žival prosto gibati, kar je gotovo velikega pomena. Tudi so si že mnogi živinorejci omislili prostor poleg hleva, kamor spuščajo teleta, da se izprehodijo in tako utrdijo. Z veseljem opazuješ velike ograje poleg hlevov, v katerih se prijazna živinica poigrava. Poprej so najboljša teleta dajali najraje mesarju, sedaj jih obdrže raje doma in jih redijo. Ravno v tem oziru so si živinorejske zadruga tudi pridobile obilo zaslug. S pravilnejšo rejo se teleta v prvem letu hitreje razvijajo, dobijo močne kosti in krepke prebavne organe. Posledica take reje je ta, da tele krmo dobro izrabi in da postane takoj prvo leto precej težko. Živinorejci vidijo, da je ob pravilni vzgoji tele sedaj po prvem letu več vredno, kakor je bilo poprej po 2 letih. Ko so enkrat živinorejci prepričani o koristni, ki jim jo nosi skrbna vzreja telet, potem pač niso več tako nespametni, da bi najlepša plemenska teleta oddajali v mesnico.

Goveja živina se je doslej na Kranjskem skoraj v vsakem kraju drugače krmila, pri čemur se je seveda dogajalo mnogo napak. Nikjer pa ni zapisano, da bi tako nepravilno krmljenje moralo ostati še za naprej in ravno naloga živinorejske zadruga je, da

skuša tudi v tem pogledu živinorejce dovesti do boljših nazorov. Po nevednosti in nerazsodnosti se je na Kranjskem v zadnjih desetletjih razdelilo mnogo skupnih pašnikov, kar je za živinorejo imelo le slabe posledice. Ne samo, da kmetje niso mogli rediti več toliko živine, ampak je tudi močno trpela vsed tega izreja mlade živine, ki v zaprtih, zaduhlih hlevih ni imela za svoj razvoj na razpolago tistih naravnih pogojev, kakršne je imela poprej v obilici na paši. Vsled tega se je vsa reja podražila, mlada živina ni več tako krepka in tudi nima onih lepih oblik kakor živina, ki je vzrejena na paši. Opisane grehe in napake skušajo sedaj živinorejske zadruge zopet popraviti s tem, da uvajajo zopet skupno pašo in v ta namen z mnogimi žrtvami nakupujejo oziroma jemljejo v najem obširnejša posestva, da prekrbe zlasti mladi živini tako potrebno pašo.

Veliko zaslug so pridobile prve zadruge s tem, da so nakupovale po tujih krajih lepe plemenske bibe, kar je za pomlajenje krvi brezdvomno velikega pomena. Prav znajo to delo starejših živinorejskih zadrug ceniti živinorejci še le sedaj, ko morejo opazovati tretji rod. Lastnosti teh prvih plemenjakov se sedaj na tretjem rodu prav lepo kažejo in z veseljem lahko trdimo, da prvi trud naših starejših zadrug ni bil udarec v vodo, kakor se je to poprej od gotovih strani pre-rokovalo. Obenem je seveda to lahko v veliko zadoščenje tudi onim, kateri so vztrajno nadaljevali započeto delo.

Nikakor ne smemo prezreti, da je bilo poprej nadzorovanje plemenskih bikov zelo pomankljivo. Zasluga naših zadrug je, da so kmetje začeli plemenske bibe tudi vpregati za lahka dela, oziroma jih spuščati venkaj. Stem so se biki dalje časa obdržali porabni za pleme in so ostali krepki in čvrsti. To okolnost moramo upoštevati tembolj, ker ravno po starejših bikih ostajajo krave rade breje in so tudi teleta od njih tako krepka

in velika, kakršnih ljudje poprej niso bili vajeni.

To delo je priznanja vredno, ker se je za pleme ohranilo veliko najboljših telet, ki bi bila drugače gotovo prišla pod nož.

Nekatere boljše zadruge so vpeljale tudi rodovnik ali četno knjigo, ki je ne majhnega pomena za zboljšanje živinoreje. Le s pomočjo te knjige je mogoče zmirom le najboljšo živino izbirati za pleme, ker se tu dobre kakor tudi slabe lastnosti vsakega živinčeta natančno zapisujejo. Za daljšo dobo let si vseh teh stvari ni mogoče obdržati v spomin. Ako pa so vsi potrebni podatki natančno zapisani, imamo zmirom na razpolago natančen pregled. Kadar bodo živinorejci pomen te nprave bolj razumeli, se je bodo veliko bolj posluževali. Posebno sedaj, ko se je osnovala vnovčevalnica za živino, se bo vsak živinorejec na podlagi izpiskov lahko prepričal o izvoru in kakovosti živine.

Premovanje goveje živine, katerih se je po prizadevanju živinorejskih zadrug že dokaj priredilo, so tudi mnogo pripomogla, da se je povzdignilo zanimanje za živinorejo. Ne le, da so bili boljši živinorejci obdarovani z lepimi darili in diplomami, temveč so zadrugniki bolj spoznali, kakšne vrednosti živino imajo v svojem hlevu. Mnogi so se pri tem veliko naučili. Marsikdo je mislil, da ima najlepšo živino, ali o priliki premovanja se je prepričal, da imajo drugi še lepšo živino. Eno zadnjih premovanj je marsikoga še več naučilo in sicer zaradi tega, ker je vsaka zadruga postavila živino svojih zadrugnikov posebej in od drugih ločeno na ogled. Tu se je na prvi pogled videlo, da so starejše zadruge zamogle razstaviti lepšo živino nego mlajše, kar je razumljivo. Ko živinorejci vidijo na svoje oči take uspehe, ki se kažejo na premovanjih, priznavajo radi korist živinorejskih zadrug in pomen smotrene živinoreje.

Nikakor tudi ne smemo prezreti pouka, ki ga živinorejske zadruge nudijo svojim

članom. Pri Zadružni zvezi v Ljubljani nastavljeni živinorejski instruktor je priredil lansko leto 64 predavanj. Prošnje za predavanja so prav pogoste. S tem kažejo zadruge, da se zavedajo svoje vzgojevalne naloge. Predavanja so bila prav dobro obiskana in je gotovo, da se je tako zadrugam njihovo poslovanje znatno olajšalo. Vsa ta predavanja in navodila, ki jih je živinorejski instruktor dajal zadružnikom pri obisku vsake posamezne zadruge, bi bila izostala, ako bi ne bilo živinorejskih zadrug.

Te stvari in še marsikatero drugo koristno napravo so že izvršile ali vsaj započele naše živinorejske zadruge. Da se to povdarja, je potrebno, da se vidi, kako važno nalogo izvršujejo živinorejske zadruge in kako trudapolna so njihova prizadevanja. in sicer tem bolj, ker morajo orati ledino na tem polju. Obenem naj bo to onim zadrugam, ki so pridno spale spanje pravičnega, v opomin, da se zdramijo in tudi prično v tem smislu delovati. S tem bodi povedano tudi onim, ki menijo, da se živinorejske zadruge snujejo samo zaradi tega, ker so sedaj „moderne“, da je te organizacije rodila živa potreba in prepričanje, da se da z njimi doseči mnogo koristnega.

Kakor smo videli, so dosegle naše živinorejske zadruge že precej uspehov, med katerimi ni najmanjši ta, da pri njih sodeluje mnogo zadružnikov, kar pomeni gotovo veliko več, kakor ako se le posamezne osebe vsaka sama zase zanimajo za živinorejo. Na boljše izrejo živine sedaj tudi ne gleda več samo gospodar, ampak vsled pouka, ki ga slišijo pri predavanjih, so se začele zanimati tudi naše gospodinje za umno živinorejo. Sploh se je smisel za to panogo gospodarstva, zanesla tako daleč, da slišiš celo odrasle otroke se pogovarjati o lepi živini, ki jo vidijo pri tem ali pri onem sosedu, ker slišijo take pogovore sedaj večkrat doma.

Da se je vsled tega delovanja zvišala tudi vrednost goveje živine, ni treba še po-

sebej dokazovati. Zaradi tega so potem dobile tudi kmetije večjo veljavo in ceno, kajti ako kmet pri dobri živini par sto kron na leto več prigospodari kakor poprej, se razume samo ob sebi, da bo vrednost svoje kmetije višje cenil. Zraven tega dobi do domačije več veselja, ki je ravno zadnje čase bilo začelo zelo pojemati.

Tako vidimo, da so živinorejske zadruge res velikega pomena, in da so dotični, ki so roke doslej križem držali ali jim celo nasprotovali, sami sebe po obrazu bili. Ako slednjič še vpoštevamo delovanje drugih zadrug z živinorejskimi, bomo spoznali, da prav za prav niso nobene tako priproste kot so živinorejske. Te zadruge tudi niso združene s posebno nevarnostjo, da bi se pripetila kakšna večja zguba. Zato je treba le priporočati, da se ustanove tudi po onih krajih, kjer jih dosedaj še nimajo.

Fr. Krištof.

Kmetijska vnovčevalnica za živino pri Gospodarski Zvezi v Ljubljani.

Gospodarska Zveza v Ljubljani je več let preskrbovala c. kr. vojno mornarico v Pulju s klavno živino. Dobava volov se je pričela leta 1907., tedaj v času, ko je bila cena živine še zmerna in bolj pod, kot nad normalom. Gospodarska Zveza je takrat kupovala izključno pri domačih živinorejcih. Zlasti veliko korist je imela Dolenjska, kjer je bilo volov na razpolago, a ne dobrih odjemalcev, ter je bila vsled tega Gospodarska Zveza dober regulator cen. Velik udarec za živinorejo na Kranjskem je bila znana velika suša l. 1908., ko je cena živine radi splošnega pomanjkanja krmil grozovito padla. Res je bila dovoljena državna podpora za nakup sena in drugih krmil, a dovoljena podpora niti malo ni odgovarjala potrebi. Vsled ugodne pogodbe je sicer Gospodarska Zveza mogla v primeri z drugimi kupei do-

bro plačevati, a njene potrebe, na leto kakih 2000 volov, niso bile v nobenem razmerju z razpoložljivim blagom. Skoro vsa kmetova živina je bila na prodaj, a še za nizko ceno je ni bilo mogoče prodati. Živinorejcu se je pomagalo na način, da se je odprla meja na Laško. Odprtje meje je pomenilo za kranjsko živino milijone škode. Skoro bi trdili, da je odprtje meje več škodovalo, kakor suša. Živinorejec je bil vesel, da je sploh mogel prodati svojo živino, za katero ni imel nikake krme več. Laški prekupci so prenapolnili naše semnje. Začel se je izvoz živine, kakor zlepa ne poprej. Dasi je bila cena živine skrajno nizka in je bilo treba prodati veliko pod vrednostjo, vendar je bil živinorejec primoran vdati se. Stanje živine je globoko padlo, prodane je bil velik del, tedaj pa je samo ob sebi umevno nastalo pomanjkanje živine in kot posledica velika draginja. Razmere so se prevrgle, domača živina se ni več izvažala, ker je ni bilo, ampak nasprotno, treba je bilo živino uvažati od drugod. Ptujka živina se je res pričela uvažati, a ob enem z uvažanjem tuje živine se je zanesla kuga na parkljih in gobcu, ki je že itak slabe razmere še poslabšala.

Takih naglih sprememb v živinoreji in v kupčiji z živino, kakor smo jih doživeli zadnja leta, ne pomnijo živinorejci.

Akutno je postalo vprašanje, kako zopet zboljšati živinorejo. Vsled prizadevanja Zadržne Zveze in vsled podpor deželnega odbora so se pričele ustanovljati živinorejske zadruge ter se pričelo intenzivno podučevati kmeta o umni živinoreji. Zlasti se je obrnila pozornost na zboljšanje in enotnost plemena. Doslej se na plemo na mnogih krajih ni dosti oziralo; v enem in istem hlevu je bilo najti živino različnih plemen. Priznati moramo, da je v tem oziru sedaj že veliko bolje. Deželni odbor je preskrbel živinorejcem obilo dobre plemenske živine za polovično ceno, ter s tem k zboljšanju živinoreje veliko pripomogel, a ker je bilo v deželi pomanj-

kanje živine, se ista mora uvažati od drugod. Dasi so bila mnenja o uvozu tuje živine različna, se mora vendar priznati, da druge poti ni bilo, ter ima veliko dobrega na sebi to, da se je gledalo na res dobro pleme, kar je domači živini vsekako v veliko korist. Tudi stanje živine je v zadnjem času precej napredovalo, tako da imamo že na Kranjskem toliko dobre plemenske živine, da je ne bo treba več iti iskat izven dežele. Da bode vsled napredka v živinoreji napredovalo tudi mlekarstvo, je umevno.

Cene živine so danes še visoke, vendar lahko trdimo, da je maksimum že dosežen. Čisto gotovo pa je, da odpade precej lep del skupila pri živinski kupčiji prekupcem in ta zlasti pri klavni živini.

Vsled mnogoletnih izkušenj, katere si je Gospodarska Zveza pridobila, je pa opravičena, da poseže v to gospodarsko panogo. Gospodarska Zveza je pošiljala svoje zastopnike poučevati razmere v živinski kupčiji tudi v tuje dežele in zlasti tja, kjer se je živinska kupčija postavila na zadržno podlago. Na Dunaju deluje z dobrimi uspehi „Centrala za vnovčenje živine“, velik protitež nasproti židovskim prekupcem so živinski vnovčevalnici v Galiciji, in tudi „Osrednji vnovčevalnici“ v Mariboru, ki je šele pred kratkim pričela delovati, je prihodnjost zasigurana. V trdnem prepričanju da bi bila tudi na Kranjskem vnovčevalnica v korist živinorejcev, je stopila Gospodarska Zveza v stik s „Centralo za vnovčenje živine na Dunaju“, ter naprosila tudi kranjski deželni odbor, da bi se za stvar zavzel.

Deželni odbor, ki je že tolikokrat pokazal, da res stremi za izboljšanje živinoreje na Kranjskem, je sklical posvetovanje, ki se je vršilo dne 19. majnika t. l. Posvetovanja so se udeležili zastopniki Centrale za vnovčenje živine na Dunaju, Zadržne Zveze, Gospodarske Zveze, c. kr. kmetijske družbe, in več živinorejskih zadrug. Posvetovanje, katero se je vršilo v deželnozborski

dvorani, je vodil deželni glavar g. pl. Šuklje. Predlog Gospodarske Zveze, da se tudi v Ljubljani ustanovi vnovčevalnica za živino je bil soglasno sprejet. Po daljšem posvetovanju se je sklenilo, da se ustanovi vnovčevalnica kot poseben oddelek Gospodarske Zveze. Dne 20. junija se je vršil nato pri Gospodarski Zvezi ustanovni shod, katerega so se udeležili: Zastopnik poljedelskega ministrstva c. kr. administracijski svetnik g. I. pl. Kadich, zastopnik deželne vlade c. kr. komisar g. dr. B. Senekovič, zastopnik centrale za vnovčenje živine na Dunaju g. J. Patzak, deželni odbornik g. dr. Evgen Lampe, deželni odbornik in združni referent dr. Vladislav Pegan, dr. Lovro Pogačnik, deželni združni komisar, Rado Legvart, deželni živinorejski nadzornik, zastopnik c. kr. kmetijske družbe, Združne Zveze ravnatelj Ivan Traven, ter zastopniki živinorejskih zadrug. Sprejet je bil od Centrale za vnovčenje živine predlagani poslovnik ter se je sklenilo z delovanjem takoj pričeti.

Kmetijska vnovčevalnica ni kako spekulacijsko podjetje, ki bi iskala lastnih dobičkov, ampak ima namen le pomagati živinorejcem. Vsled tega vnovčevalnica ne bode na lasten račun trgovala, ampak bode le pri prodaji posredovala. Svoj namen bode dosegala s tem, da bode od časa do časa priobčevala priglase o ponudbah onih, ki imajo živino na prodaj in onih, ki jo žele kupiti. Ti oglasi se bodo brezplačno sprejemali in potrebam primerno v časopisih razglašali. Živinorejci bodo imeli tako priložnost opozoriti kupce na razpolagajočo živino, ne da bi jih to kaj stalo. Tudi ti oglasi niso ne za tistega, ki kupuje, niti za prodajalca obvezni. Namen vnovčevalnice je tedaj, spraviti v neposreden stik prodajalca in kupca ter tako koristiti obema; zakaj resnica je, da je pri sedanjih razmerah v živinski kupčiji bil oškodovan prodajalec, ker je ceneje prodal in kupec, ker je dražje plačal kakor pa bi v slučaju, da bi direktno

od živinorejca kupil in ne od mešetarja. V korist živinorejcev je, da se vnovčevalnice pridno poslužujejo. Vsem živinorejcem svetujemo, da priglašajo vedno bodisi ponudbe kakor tudi vprašanja vnovčevalnici. Priglasi naj bodo naslovljeni na „Vnovčevalnica za živino pri Gospodarski Zvezi v Ljubljani“.

V priglasu naj bode natančno navedeno:

1. Ime in naslov priglasevalca;
2. Natančna označba živine (pleme, starost, ali za pleme ali za klanje itd.);
3. Cena živine in čas prodaje oziroma nakupa.

Kakor se kmetijske vnovčevalnice drugih dežel dosegle lepe vspehe, tako moremo tudi o novoustanovljeni vnovčevalnici pri Gospodarski Zvezi upati, da postane velekoristna za našo živinorejo.

Neki savjeti našim zadrugama.

(Osvrt na govor dr. Kreka izrečen na glavnoj skupštini „Zadrugne Zveze“.)

1. Centralizirajmo naš novac.

Kako je poznato, naše posujilnice na otocima većinom imadu novaca u suvišku t. j. imadu više uložaka nego li posuda, pak one u većini slučajeva taj suvišni novac šalju na tekući račun drugim posujilnicama po Istri, koje novca trebaju t. j. gdje imadu više posuda nego li uložaka. Pri tom se obično mame za čim većim kamatama t. j. radje šalju ovoj posujilnici, koja im veće kamate plati.

Dobro i hvalevrijedno jest pomagati svoje, al se pri tom ne smije biti u pogibelji za svoj novac. Na ovaj način, kad jedna posujilnica, koja trebuje novca, taj novac dobiva iz raznih strana bez kakve kontrole, tko može jamčiti, da se ona eventualno i ne prezaduži prema jamčenju svojih zadrugara? Reći će se, da zadrugari jamče

neograničeno t. j. sa svim svojim. Al pitam ja, da jedna takova posujilnica postane insolventna za plaćati i da recimo nepokretni imetak svih njezinih članova podlje na dražbu, tko će to u tudjem mjestu kupiti? Čovjeka srce boli na takve pomišljaje.

Radi toga je centralizacija novca neophodno potrebna, sad bilo to kod „Gospodarske Sveze u Puli“, bilo kod „Zadružne Zveze v Ljubljani“, kamo sve naše posujilnice spadaju. Za sada se još novčanim prometom naša „Sveza“ u Puli ne bavi, ostaje dakle „Zveza“ u Ljubljani. Kad bi bili svi naši suvišni novci samo tamo uloženi, one posujilnice, koje novca trebaju, nebi imale gdje drugdje posuditi, ako ne tamo. „Zveza“ je pak dobru kontrolu nad takvim posujilnicama, koje kredita pitaju, uvela, tražeć iz katastra čisti dohodak svih njezinih zadrugara, poleg česa određuje kredit. Na taj način neće ona nikada dozvoliti, da se koja posujilnica prezaduži i da eventualno postane insolventna na isplatu.

Jedini prigovor „Zvezi“ bio bi taj, što ona plaća premali kamatnjak od samo $4\frac{1}{2}\%$ na naše uloške, dočim neke naše posujilnice jesu prisiljene plaćati svojim ulagateljima do $4\frac{1}{4}\%$ ili najmanje 4% , jer inače uložiti će novce drugamo. Sad za samu posujilnicu preostane na taj način premalo dobitka od $\frac{1}{4}\%$, najviše $\frac{1}{2}\%$, čime ne može ni svojih potrošaka pokrivati. Kad bi „Zveza“ povišala kamatnjak na naše uloške barem na 5% , ja sam osvjedočen, da bi većina naših posujilnica svoj novac tamo usredotočilo.

2. Imajmo vazda oko 20% uložaka raspoloživo naloženih.

Potreba, da posujilnice drže uvijek jednu petinu svojih uložaka raspoloživo naloženih t. j. da ih mogu v kratkom roku dignuti, pokazala upravo ovo poslednjih par godina. Usljed slabih dobitaka u Americi dogodilo se već više puta, da su ulagači koji mjeseć u izvanrednom broju došli dizati svoje uloške;

sad da posujilnica nebi bila u stanju tomu čim prije udovoljiti, koliko bi joj to moglo škoditi, a eventualno i uništiti ju. Dosta bi bilo da koji smutljivac raširi glasinu, da je posujilnica propala, jer da nema od kuda vraćati novaca, koje su ljudi kod nje uložili, i eto krize, pošto bi mogli svi ulagači navaliti, da im se njihove uloške vrati. Većina naših ljudi ne razumije, da te njihove uloške ne smije posujilnica u kasi držati, već da ih mora drugdje uložiti, ako hoće da njima kamate plaća, pak da ovdje gdje ih je ona uložila ne može više puta odmah ih utjerati.

To je opet jedan dokaz, kako nam je centralizacija novca potrebna, da naime od centrale u vrijeme potrebe novac potegnemo. Sjećam se dobro novčane krize pred dvije godine. Iz Amerike došlo mnogo našeg svijeta kući, pošto se zatvorile mnoge fabrike. Kod kuće se pako samo troši, i ovi počeli u velikom broju dolaziti na posujilnicu dizati sad manje sad veće svote na račun svojih uložaka. Naša posujilnica u toj neprilici piše nekim posujilnicama u Istru, gdje je imala veće svote naložene: pošaljite nam toliko i toliko od naših uložaka kroz 8 dana, jer nam je potreba. Ljudima se međjutim veli: počekajte do 8 dana, dok nam novci stignu. Prodje 8 dana, iz Istre ni odgovora. Piše se tuda na „Zadružnu Zvezu“ u Ljubljano, gdje se imalo takodjer nešto uloženo, a u Istru se požuruje ponovno, da se novci odmah pošalju. Iz Ljubljane dolaze novci do tri dana, iz Istre opet ni odgovora. I ja velim otvoreno, sreća da nas je taj put Ljubljana spasila, koja nam je vazda kroz tri dana od naših uložaka svaku zatraženu svotu dostavljala, dočim po nekim istar. posujilnicama bili bi slabo pošli. Ove se kasnije, poslje toliko, na naše strožije opomene ispričavale, da se ustrpimo, jer da ni one nemaju zasada novaca. Već je bila počela i kod nas kolati glasina od posujilničkih protivnika, da je naša posujilnica insolventna

za plaćanje, al kad su ljudi vidjeli, da se tu svakom redovito plaća kolikogod pita, ta je glasina ostala bezuspješna.

Reći će tkogod, lahko za vaše posujilnice na otocima, koje imadu novca u suvišku, da ga 20 % tako nalaže, da ga odmah mogu dignuti, al kako će one, koje imadu više dugova, nego li uložaka? Te bi pak kod centrale morale imati uvijek otvoren kredit do jednog stanovitog iznosa, da kadgod se nadju u sličnoj stisci, kad ulagači traže svoje, da se mogu tim kreditom poslužiti.

Preporučljivo bi bilo i to, da imade svaka posujilnica barem svoj rezervni fond uložen u javne papire, da se može u slučaju potrebe i time pomoći.

3. Neka nema nikada sve poslovanje u rukama pojedinac.

Kako je poznato, posujilnice su ustrojene na načelu: jedan za sve, svi za jednoga; tu su dakle svi jednaki i nitko si ne smije monopolizirati svu vlast. Kako svako društvo mora imati upravu, tako ju ima i posujilnica, al ova uprava nikada ne smije dopustiti, da jedan sam po svojoj miloj volji u njoj vlada, a drugi da budu, kako se reče, samo za figuru. Nu žalibože dosta se puta cijelo poslovanje prepusti samo jednomu, bilo predsjedniku, bilo računovodji, tobož sbog velikog pouzdanja u njegovu osobu ili jer drugi odbornici nemaju vremena, da se time bave. Gdje se radi o novcima, kao na posujilnici, tu se ne smiješ slijepo pouzdavati ni u rodjenog brata, to bi moralo biti svima opće pravilo. Za svaki i najmanji posao treba da znade cijeli odbor i opaze li odbornici, da se štogod bez njihova znanja radi, oni su dužni pozvati na red dotičnika, da tako zapriječe svaku samovolju.

Na taj se način neće čuti onih neopravdanih izgovora nekih odbornika, kad se kakova zloporaba u posujilnici dogodi: mi zato nismo znali, neka odgovora predsjednik. Svi

odbornici moraju odgovarati i to strogo odgovarati cijelomu društvu za svaki čin posujilnice. Stoga opaze li i najmanju samovolju, treba da dotičnika pozovu na red, a ne koristi li ni to, tad treba stvar prijaviti nadzornomu odboru, neka ovaj odredi shodno, da se takov odbor raspusti, a novo izabere.

Sva zla u koja su do sada pojedina društva zapala, proiztekla su ponajviše odakle što se slijepo pouzdavalo u samu jednu osobu. Navlastito ključeve od kase ne smije se nikada jednoj samoj osobi povjeriti, a tako isto ni potpis na novčana pisma i druge potvrđnice. Neka budu vazda prisutna najmanje dvojica. Zbog štednje, ako baš nije mnogo posla, može se omedjašiti broj uređovnih dana kroz tjedan, al jednom samom ne smije se nikada prepustiti sve u ruke. Bolje da ne bude na koncu godine ni novčića čistoga dobitka, nego da se dogodi kakva zloporaba.

Budimo na oprezu, jer dosadanja iskustva mogla su nas naučiti koječemu, kad se sve prepusti u ruke jednoga samoga.

4. Nema li sposobnih upravljača, neka se likvidira.

To će biti malko prestrogog sud za nekoje, ali je ipak tako. Svako poduzeće bez dobre uprave sjegurno će propasti, pak je bolje vratiti se na polovice puta, dok se još nije u zlo upalo, nego rivati se tobož zbog sramote napred u očitu propast. Tješiti se time, da ako ide sada zlo, da će možda u buduće ići bolje, kod zadrugarstva ne valja, jer u očekivanju boljih vremena, obično se sve to dublje pada, dok se na koncu više iz jame ne može izvući.

Da su neke naše zadruge iz početka zlo prošle, ima se u glavnom pripisati okolnosti, što nisu imale sposobnih upravljača. Ovako u prvom entuzijazmu prihvatili se mnogi zadrugarstva sa nikakvim ili vrlo omedjašenim predznanjem misleć, da je dosta dobra volja. Pri tom zapali su u velike po-

griješke, koje su, kako rekosmo, nekoje do-
vele do propasti. Dogodilo se kod nekih i
to, da videć, da su oni sasma nesposobni
za upravljanje, prepustili su cijelo poslo-
vanje pojedincu, što je opet veliko zlo, kako
to u prijašnjem članku istakosmo. Bilo je
posujilnica, koje nisu vodile najvažnijih spisa,
kao pristupnih očitovanja, dopače ni istih
zadužnica. Što da pak rečemo o konsumnim
magazinima? Ovdje se pokazalo skoro uopće
još i preveć dobre volje, al znanja nikakva.
Stoga su i svi naši magazini ili slabo prošli
ili jedva životare. Tu se bez ikakva trgo-
vačkoj duha nakupovalo mnogo robe, koja
već toliko godina badavno njima leži, tu
se vjerovalo svakomu plaćajuć robu preskupo,
tu se davalo na vjeru, samo neka „roba
kuri“, tu se slabo vodili računi, pak nije
ni čudo, ako su rijetko gdje isti dobro uspjeli.

Da se iz početka učinilo pogriješaka
pri zadrugarstvu radi nesposobnih uprav-
ljača, to se još dađe oprostiti, jer svaki je
početak težak i svaku školu treba platiti,
kako se reče. Al da se već danas, poslje
cijelog decenija, takova šta može dogoditi,
to je neoprostivo. Ja sam pred kratko sav-
jetovao jednom našem magazinu neka likvi-
dira, videć, da on ima takvu upravu, koja
se u posav toliko razumije, da nema ni knjige
dužnika, već se ispričava time, da ima svaki
zadrugar zapisano ono što uzme na dug u
svojoj knjižici, kojom dolazi po robu u dućan.
A na pitanje, da on tu knjižicu bilo hotimice
bilo nehotimice izgubi ili uništi, što bi onda
bilo, reklo mi se, da se to valjda neće do-
goditi. Kako im stoji bilanca, dakako da
takvi o tome ni ne sanjaju. Sad se već drže
toliki zadrugarski tečajevi, da ne bi smjelo
biti zadruge, koja nebi imala sposobnih ljudi
na upravi i ako takovih nema, niti ih misli
dobaviti, to ju zaklinjemo neka odmah li-
kvidira, t. j. neka se raspusti, jer sve što
bude vukla dalje, to će biti gore. Nespo-
sobni upravljači, ako ne koštaju ni novčića,
veće su zlo, nego li sposobni, ako su i dobro

plaćeni, jer dobar rad nije nikada pre-
plaćen.

5. Ne davajmo nikada previsokih
kredita pojedincima.

To već donša sobom sam ustroj Rajff-
eisenovaka, neka se naime podijeljuje ma-
leni zajmovi na kratak rok pojedincima u
svrhu gospodarskih poboljšica. Tko potre-
buje veći zajam i na dulje vrijeme, najbolji
će učiniti ako takov zajam podigne kod
kokvog zavoda na amortizaciju. Plaćati će
dakako nešto veći kamatnjak, al tako će se
vremenom riješiti i duga. Tko pak nije u
stanju, niti ima nade, vratiti dug, ni pla-
ćati kamata, taj će najbolje učiniti, šta ako
ima štogod svoga, da to proda i time se po-
mogne, jer učini li dug i sa najmanjim ka-
matnjakom na posujilnici, pak teh kamata
redovito ne plaća, to će i posilno njegovo
doći na bubanj.

Kod nas se pri tom, osobito na oto-
cima, gdje ima dosta novaca još i preveć
griješi, jer si misli, kad je novaca zašto
nebi i veće svote posudili, samo kad je našto.
Govorim iz iskustva. Dodje seljak, recimo
dobar kmet, ali zadužen i traži kod posu-
jilnice oveću svotu, da može te dugove
drugdje vratiti, jer da tamo plaća velike
kamate, a kod posujilnice plaćati će manje.
Odbornici misle, zašto mu nebi dali, kad
je našto i kad ćemo ga time izbaviti iz
kamatničkih ruku. Ne pita se tu, da li će
on biti u stanju na tu veliku svotu i male
kamate plaćati, to će biti već dužnikova
skrb. Prodje godina, dotičnik ne plati ka-
mata, jer nema odakle; prodje druga, treća,
isto tako. Posujilnica pak mora tražiti svoje,
pa makar i sudbeno, sad pitam ja, da li je
takova posujilnica iz kamatničkih ruku spa-
sila? Ni najmanje. Ona je na neki način,
uza sav svoj mali kamatnjak, postala nje-
gova zatornica. Ne bi li bilo mnogo pamet-
nije, kad bi odbornici takom, kad je tražio
veći zajam bili rekli: Prijatelju, ti nećeš

biti u stanju ni naše male kamate plaćati, stoga mi ti savjetujemo, prodaj nešto svoga da vratiš dug, jer poslje možda ni sve tvoje ne bude dostajalo. Neke posujilnice, da se tobož pri takovih bolje osjeguraju, jednostavno se na njegovo uknjiže, a on neka misli, neće li mu možda njegovo na dražbi prodavati.

Veće svote može se jedino takovima podijeliti, za koje se stalno znade, da će ih tako investirati, da će biti u stanju ne samo točno plaćati kamate, nego štogod vraćati i na račun glavnice svake godine, što je dobro i u samu zadužnicu uvrstiti. Najbolje će biti, kad glavna skupština uoblasti odbor, do koje najveće svote može ovoj pojedincu kredit podijeliti, a preko toga se ne smije preći. Dokako ta najviša svota ravnat će se polag okolnosti pojedinih mjesta. Tako će i odbor biti izvadjen iz neprilike, kad tko dodje pitati veći kredit, nego li ga je odredila glavna skupština.

6. Ne stavljajmo novac u nepokretnine.

Pri tom su učinjene velike pogriješke pri nekim zadrugama. Umovalo se naime ovako: Zar to nebi bilo lijepo, da imademo vlastitu zgradu, u kojoj bi smjestili ne samo vlastitu zadrugu, nego još i druga opstojeća društva u mjestu, kao čitaonicu, Sokola, dvoranu za prestave, kavanu i tomu slična. To će biti naše narodno stjecište, naš „Dom“. I zbilja svi oduševljeni za tu ideju, dali načiniti lijepi nacrt i doskora ti se u mjestu, na najljepšem predjelu diže krasni „Narodni Dom“, da mu se svi dive.

Pitaš li koliko taj „Dom“ stoji, čuti ćeš obično i do sto tisuća kruna. A tko je dao novce? Posujilnica. Čigove? Tudje. Koliko pa k isti „osi? Skoro ništa. A kamate a teh t udjih 100 tisuća tko plaća? Opet posujilnica. Odakle? A! A otpis tog nepokretnog inventara svake godine? A! Kako e to pak svršiti? A!

Samo da ti „Domovi“ ne postanu ljuta naša rana. Stoga preporučamo svima onima, koji „Doma“ još nemaju, a došla bi im ten tacija, da ga sa tuđjim novcem sagrađe, neka za Boga od toga odustanu, jer bi se mogli time upropastiti. Imade li njihova zadruga već toliko rezervne zaklade, da bi se time dalo „Dom“ zagradingi, još ajde ajde, ali i tu preporučili bi, da se ipak cijelu stvar prije dobro promisli. Najbolje pak, ako se već hoće pod svaku cijenu „Dom“ graditi, da toga ne čini sama zadruga, nego nekoliko pojedinaca ili više njih na akcije, gdje će oni cijelo riziko trpjeti. Oni će, kao interesirani, već bolje gledati, da im se to poduzeće isplati, nego li bi to činila sama zadruga. J. Mahulja.

Novi vinski davek.

Državni poslanec Povše je priobčil v „Slovencu“ sledeće:

Iz vladnih časopisov se čuje, da je finančno ministerstvo zopet poiskalo načrt prejšnjega ministra Bilinskega, po katerem bi se davek na vino predelal in seveda še poostril. Jedro te prenarodbe je, da se obdači vse vino, ne le ono, katero se toči na drobno v gostilnah, oziroma povžije v glavnih mestih. Doslej ni obdačeno vino, katero se na primer vsaj 56 litrov na debelo kupi od producenta, oziroma vinskega trgovca in doma popije. Po načrtu finančnega ministra se bo pa moral tudi od onega vina, katero se bo povžilo v domači porabi na kmetih in malih mestih davek (vžitninski) plačevati. Minister se nadeja dobiti iz tako preustrojenega davka na vino več milijonov kron novega dohodka za državne finance.

Osobito davek na vino v steklenicah se bo močno povišal.

Da je nameravani davek na vino hud udarec za našo vinsko produkcijo, ki se ima že tako boriti z vsestranskimi težavami —

vsaj brez porabe umetnih sredstev ni shajati pri trtoreji, škropljenje z galico, z žveplom i. dr. — je očitno. Zato so se pa kmetijski poslanci z vso odločnostjo in vstrajnostjo takoj, ko je bivši finančni minister Bilinski ta novi davek naznanil, postavili v bran in se združeni z drugimi kmetijskimi poslanci toliko časa protivili ministromi nameri, da je ta novi davek, to silno breme za vinarstvo, opustil. Če bo sedanji finančni minister našel pogum ponoviti to namero, bodo zastavili naši kmetijski poslanci vso silo, da strmo glavijo to nesrečno namero; to pa iz sledečih vzrokov:

Že sedaj so bili vinorejci v skrajni skrbi, kako bodo pridelano vino prodali. Saj je še v živem spominu, kako so pred letom dni naravnost prosili kupca in vino kar po slepih nizkih cenah prodajali, tako da se niso niti stroški pridelovanja izplačali. In če še upoštevamo, da se je ogromna večina vinorejcev do celega zadolžila pri prenovljanju po trtni uši uničenih vinogradov, ter da jim je od dolgov treba plačevati obresti in misliti na odplačevanje najetih dolgov, je jasno, da mora vsako novo breme dovesti vinogradništvo v hude krize ali celo v propast. Letos so vsled izredno slabe vinske letine cene vinu visoke, pa kako dolgo? Ako Bog da letos bogat vinski pridelek, bodo cene zelo padle in če bodo sledile še nadalje dobre letine, bo kmalu za gospodarja nastala skrb, kako spraviti vinski pridelek v denar. Če upoštevamo, da je Ogrska na stotisoče hektarov novih vinogradov v ravni lahki zemlji zasadila, da se je tudi pri nas prenovilo mnogo vinogradov, da narašča žalibog konsum žganja in piva, ni pretirano, če trdimo, da bodo nastali za vinarstvo še zelo težavni časi. In taki s tolikimi težkočami in zadolžitvijo spojeni produkciji naj se nova bremena naleže? Gotovo je, da bi vsled novega obdačenja konsum padel; marsikateri gospodar, ki sedaj daje delavcem osobito obkošnji, žetvi, mlatitvi itd. vino, od katerega,

če ga kupi saj vedro 40 bok. skupaj, ne plača nikakega davka, se bo zopet odločil za žganje, in tudi drugi ne bodo več jemali vino za dom, ampak pivo.

Nič manj pa bo za kmeta nadležen novi davek, ker bodo finančni organi takoj pri vinski trgatvi preiskali njegov vinski hram, da bodo izmerili, koliko hektolitrov je napešal mošta, koliko morda napravil za domačo rabo malega vina, petijota; sporočiti bo moral c. kr. finančni straži, koliko vina bo prodal in komu in kam; saj vedo kmetje marsikaj povedati, koliko sitnosti imajo prebiti, če porabijo odpadke iz kletarstva, preše, drožje, sadje itd. Jasno je, da bodo kmetje to novo nameravano breme zelo trpko občutili.

Ko sem pisec teh vrstic imel priliko v davčnem odseku državnega zbora govoriti s finančnim ministrom, ki me je vprašal, zakaj tako ostro nastopam proti novemu davku, sem mu med drugim tudi to velikansko nadlego kmetov navedel, da bodo morali finančni stražniki vedno hoditi v vinske hrame in kleti, kar bo kmete zelo razburilo. Minister je pa odgovoril: „No, naj se pa določi, da naj vinski producent takoj plača ves vžitinski davek, potem bo imel samo pri prešanju mošta sitnosti.“ Da mi je bil odgovor na to dan, je umevno. Takega bremena sploh ne bo zmožen nositi naš kmet, da bi moral kmetovalec takoj jeseni plačati od vsega vina precej visok davek, ki bi znašal pri pridelku le 50 hektolitrov par sto kron in katerih mnogokrat ne bo vedel kje dobiti, osobito v obili letini, ko ne bo dobil kupca za vino, je gotovo kakor beli dan. Da bi to pomenilo nič drugega, kakor naše itak v veliki večini revne, zadolžene vinorejce siliti, da bi jeseni za nizke slepe cene oddajali vino in bi pri tem zopet le prekupei, kateri kar po tisoče hektolitrov vina pokupijo in potem cene vina določajo in diktirajo, bogateli, ni dvoma. Zato je ta nameravani davek socialno-go-

spodarsko nemogoč, krivičen in vsestransko kvarljiv, zato ga mora zbornica a limine takoj odkloniti v celoti.

Že so se hoteli udati nekateri poslanci celo iz vinorodnih pokrajin v strahu, da se ne bo dalo preprečiti te nakane, v pogajanja. Drugi pa so bili prepričanja, da tu treba zlo zatreti v kalu in predlogo onemogočiti. Zato bo treba, če bo sedanji finančni minister res skušal ponoviti to novo predlogo, z vso silo nastopiti proti temu davku. Pa tudi davek na vino, katero se prodaja v steklenicah, bo v škodo umnemu vinogradništvu, ka ero je vpeljalo mnogo žlahtnih trt, katere dajo manj, a žlahtno vino. Zakaj bi za mizo bogatinov ne preskrbeli domači vinorejci finih vin, ali se mora res vse tujim producentom, kar je dražjega prepustiti? Na tuja inozemska vina, na šampanjec naložite visok davek, domačo produkcijo pa varujte in omogočite ji, da se bo mogla lepo razviti.

Po teh temeljnih nazorih umnega ljudskega gospodarstva se imajo davki sploh uravnati in kmetijski poslanci bodo vedeli vršiti svoj nalog, svojo dolžnost v varstvo našega kmetijstva in vinogradništva.

Zadružni pregled.

Nove zadruge. Tekom meseca junija t. l. bile v zadružni register vpisane sledeče nove jugoslovanske zadruge:

Na Kranjskem.

Spodnji Logatec (dež. sod. Ljubljana), Kmetijsko društvo v Logatcu, r. z. z o. z.

Št. Jernej (okrož. sod. Rudolfovo), Kmetijsko društvo v Št. Jerneju na Dolenjskem, r. z. z o. z.

Breznica (dež. sod. Ljubljana), Živinorejska zadruga na Breznici, r. z. z o. p.

V Dalmaciji:

Kaštel Sućurac, (okrož. sod. Split), Hrvatska težačka štediona r. z. s o. j.

Split, (okrož. sod. Split), Napredna zemljišna zadruga u. n. o. j.

Izbrisane iz zadružnega registra so bile v prvi polovici tekočega leta sledeče jugoslovanske zadruge.

Na Kranjskem:

Postojna, Kmetško založništvo v Postojni, vsled prostovoljne razdružitve.

Ljubljana, Mlekarna v Ljubljani, vsled prostovoljne razdružitve.

Tržič, Prvo delavsko konsumno društvo, vsled opušča kupčije po končanem konkurzu.

Cerklje, Mlekarska zadruga v Cerkljah, vsled končane likvidacije.

Cerklje, pašniška zadruga za Cerklje in okolico, vsled prostovoljne razdružitve.

Poljane nad Škof. Loko, Mlekarska zadruga v Poljanah, vsled končane likvidacije.

Dev. Mar. v Polju, Konsumno društvo, vsled končane likvidacije.

Na Štajerskem:

Škale, Kmetijsko društvo za Šaleško dolino.

Sv. Bolfenk v Slov. gor., Mlekarska zadruga, vsled končane likvidacije.

Slov. Gradec, Kmetijska zadruga, vsled končane likvidacije.

Sv. Urban nad Ptujem, Hranilnica in posojilnica, vsled končane likvidacije.

Na Primorskem:

Dutovlje, Vinarsko in gospodarsko društvo, vsled končane likvidacije.

Gorjansko, Vinarsko društvo v Gorjanskem, vsled končane likvidacije.

Poljica-Krk, Gospodarsko trgovačko društvo, vsled končane likvidacije.

V Dalmaciji:

Doli, Ribarska zadruga u Dolima, vsled prestanka poslovanja.

Gospodarske drobtine.

Tečaj za uporabo sadja in zelenjadi, priredi kranjska kmetijska šola na Grmu od 11. do 15. septembra s sledečim sporedom: V pondeljek 11. septembra od 2. do 4. ure: Pomen konserviranja sadja in zelenjadi. Vzroki pokvarjenega sadja. V torek 12. septembra od 8. do 10. ure dopoldne: Kipenje, Kisanje zelenjadi. Konserviranje zelenjadi v kozarcih in puščicah. Od 10.—12. ure: Praktične vaje v šolski kuhinji. Popoldne 2.—4. ure: Naprava

mezge (Zalzna, mozge, poviala in zdriza). Od 4.—6. ure: Praktične vaje v šolski kuhinji. V sredo 13. septembra od 8.—10. dopoldne: Vlaganje sadja v kozarce. (Naprava kompota). Shranjevanje sadnih konserv. Od 10.—12. ure: Praktične vaje v šolski kuhinji. Popoldne od 2.—4. ure: Naprava soka in jagodičevja. Od 4.—6. ure: Praktične vaje v šolski kuhinji. V četrtek 14. septembra. Dopoldne od 8.—10. ure: Sušenje sadja in zelenjadi. Od 10.—12. ure: Praktične vaje v sušenju sadja. Popoldne od 2.—4. ure: Odbiranje in spravljanje (shranjevanje) sadja. Vlaganje sadja v zaboje, košarice in sode v svrhu kupčije. Od 4.—5. ure: Praktične vaje v sadovnjaku in sadni kleti. V petek 15. septembra. Dopoldne od 8.—10. ure: Naprava sadjevca (mošta). Sestava sadja in mošta. Kipenje mošta. Naprava oceta. Od 10.—12. ure: Praktično razkazovanje v vinski kleti. Popoldne od 2.—4. ure: Ravnanje s sadjevcem, bolezni sadjevca in ravnanje s pokvarjenim sadjevcem. Napravljjanje. Od 4.—5. ure: Praktične vaje v vinski kleti. Predavanja od 11.—14. septembra so namenjena našim gospodarjem. Tečaja se je udeležiti vseh 5 dni ali pa tudi samo prve tri dni ali pa tudi zadnja dva dneva. Ker se sprejme le omenjeno število udeležencev, se je treba priglasiti do 1. septembra. Odaljenim in podpore potrebnim udeležencem iz Kranjskega, ki za podporo pravočasno prosijo, povrne ravnateljstvo stroške za pot do Novega mesta in za prehrano 2 K na dan. Vendar se izplača podpora le tistim katerim se je izrecno dovolila.

Škropljenje trt po toči. Deželni odbor kranjski je doslej podpiral vinogradnike, katerim je toča napravila škodo v vinogradih, na ta način, da jim je nakazal primerno količino modre galice ali pa jim povrnil nabavne stroške. Pri tem se je pokazalo, da so uspehi na tem polju le tedaj mogoči, ako ima vsak vinogradnik vsaj toliko modre galice doma pripravljene, da v slučaju toče lahko takoj, po možnosti že drugi dan trte škropi. Če naj posestniki po toči šele prošnje na deželni odbor, ta pa o stvari proizveduje, se vtegne zgoditi, da dobe vinogradniki galico šele čez tedne, ko je škropljenje že prepozno. Zato je deželni odbor sklenil vinogradnikom priporočati, da se v svojo lastno korist preskrbe s potrebno količino modre galice, ki jo lahko takoj po nastali škodi rabijo. Deželni odbor je pripravljen, v kolikor mu bodo dopuščala v ta namen dovoljena sredstva, revnejšim

vinogradnikom, katerim je toča napravil znatno škodo, dovoliti potem podporo, odgovarjajočo količini modre galice, ki so jo v svojih vinogradih v resnici uporabili.

Razglas

o sprejemu učencev v kmetijsko šolo na Grmu.

Meseca novembra se prične na Grmu novo šolsko leto, za učence zimske in letne šole. Zimska šola traja dve zimi od novembra do konca marca in je namenjena kmetiskim sinovom iz poljedelskih in živinorejskih krajev. Letna šola traja od novembra do konca oktobra in je namenjena v prvi vrsti mladeničem iz vinorodnih krajev.

Za šolsko leto 1911/12 je popolniti 20 prostih mest in sicer po 10 za učence zimske in za učence letne šole. Razun tega se sprejemajo v šolo tudi plačujoči učenci, ki plačujejo za hrano in stanovanje v zimski šoli po 150 K in v letni šoli po 300 na leto.

Prošnji za sprejem in za deželne ustanove je priložiti: 1.) rojstni list, 2.) zadnje šolsko spričevalo, 3.) zdravniško spričevalo, o telesni sposobnosti, 4.) spričevalo o lepem vedenju in 5.) izjavo starišev ali varuha, s katero se zavezujejo plačati stroške šolanja.

Prošnja, ki je koleka prosta, je poslati ravnateljstvu šole na Grmu

do 15. septembra t. l.

Prosilci, ki se morejo izkazati s tistim znanjem, ki ga daje prvi tečaj zimske šole, se lahko sprejmejo v drugi tečaj zimske šole. Natančnejša pojasnila daje ravnateljstvo šole na Grmu.

Od deželnega odbora kranjskega v Ljubljani, dne 8. avgusta 1911.

Razglas

o oddaji čistokrvnih plemenskih bikov, krav in telic, kupljenih z državno podporo.

Iz državne podpore, ki odpade na kranjsko deželo za povzdigo živinoreje glasom državnega zakona z dne 30. decembra l. 1909. za letošnje leto, in z deželno podporo se nakupi jeseni večje število plemenskih bikov, krav in telic čistokrvnih pasem, ki so za zboljšanje govedi na Kranjskem primerne, in sicer:

a) plemensko živino simodolske pasme (rumenobelo lisasto z belo gla-

vo), ki se odda samo v kraje ljubljanske okolice in na Notranjsko, kjer je ta pasma že vpeljana;

b) plemensko živino simodolske pasme (enobarvno, sivkasto ali rjavkasto), ki se odda samo na Dolenjsko in v ostale kraje na Notranjskem, in

c) plemensko živino pingavske pasme (temnordeče lisasto), ki se odda samo na Gorenjsko.

Nakup in oddajo te plemenske govedi s pomočjo omenjene državne podpore zvršita po določilih zakona z dne 30. decembra l. 1909. po medsebojnem dogovoru deželni odbor kranjski in c. kr. kmetijska družba kranjska.

Nakup plemenske živine iz državne podpore je prevzel dogovorno z deželnim odborom kranjskim podpisani glavni odbor. Oddaja te te živine se bo pa vršila dogovorno z deželnim odborom, zato je vse prošnje za plemensko živino vlagati pri podpisanem glavnem odboru, ki potem v skupni seji z deželnim odborom določi prošnjike, ki jim je ustreči z ozirom na sredstva, ki bodo na razpolaganje.

Vsak prosilec naj se zglasí le za živali tiste pasme, ki je dotični pokrajini primerna, oziroma ker je že vpeljana. V prošnji se mora jasno povedati, za katere pasme plemenske živine on prosi. Na prošnje za živali tistih pasem, ki niso primerne prosilčevi pokrajini in ki niso pravočasno vložene, se kratkomalo ne bo oziralo. Pri oddaji plemenske živine (bikov, krav in junic) se bo oziralo tamkaj, kjer so živinorejske zadruge, v prvi na te, povsod drugje pa pri oddaji plemenskih bikov najprej na prošnje podružnic in županstev, in potem šele na zasebnike.

Prošnje je vložiti do 31. avgusta t. l. pri glavnem odboru c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani. Na prepozno došle prošnje se kratkomalo ne bo oziralo.

Vsak prosilec za kako plemensko govedo mora v prošnji naznaniti, oziroma se zavezati:

1. da je pripravljen njemu prisojeno plemensko govedo sprejeti ob pravem času na oni postaji, ki bo določena in sicer tisto žival, ki jo določi odbor;

2. da plača ob sprejemu plemenske govedi polovico nakupnih stroškov, in sicer takoj, kajti na upanje se nobena žival nikomur ne izroči;

3. da podpiše zavežno pismo, da se zaveže imeti prejetega bika toliko časa, dokler bo za

pleme sposoben, najmanj pa dve leti, ravnati z njim po navodilih umne živinoreje in se tozadevno podvreči tudi nadzorstvu deželnega odbora. Prejete živali ženskega spola se morajo rediti za pleme toliko časa, dokler so za to sposobne, in sicer pod pogoji, ki so veljavni za bika. Kdor se ne drži vseh točk zaveznega pisma ali komur po njegovi krivdi sprejeta žival pogine ali za pleme nesposobna postane, se zaveže povrniti ostalo polovico kupnine.

Oni živinorejci, ki dobe plemenskega bika, kupljenega iz deželne ali državne podpore, dobe za vsak mesec, ki imajo bika dve leti, po 10 kron nagrade, a morajo imeti bika najmanj 4 mesece čez dve leti. Ta nagrada se izplača le onim, ki pravilno in redno vodijo po zakonu predpisane skočne zapisnike, in sicer le za čas ko se je bik resnično rabil za pleme.

V Ljubljani, 15. julija 1911.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice na Čatežu,

reg. zadr. z om. zav.

se vrši dne 3. septembra 1911 na istem prostoru, ob istem času in z istim dnevnim redom, kakor je bilo to razglašeno v 14 številki „Narodnega Gospodarja“ z dne 25. julija 1911.

Vabilo na izredni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Mošnjah,

r. g. zadr. z neom. zav.

ki se bo vršil dne 20. avgusta 1911 ob 3. uri popoldne v uradnih prostorih.

Dnevni red:

1. Sklepanje o razdružbi zadruge.
2. Volitev likvidatorjev.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen vrši se dne 8. septembra na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadružnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Prve žrebljarske in železo-obrtne zadruge v Kropi in Kamnigoricí,

reg. zadr. z om. zav.

kateri se bode vršil v soboto, dne 26. avgusta 1911 ob 2. uri popoldne v zadružnih prostorih v Kropi.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem obč. zboru.
2. Potrdilo letnega računa in bilance ter razbreminitev načelstva.
3. Sklepanje, kako se porabi čisti dobiček.
4. Določanje pristopnine.
5. Spopolnitev nadzorstva.

K obilni udeležbi vabi člane Načelstvo.

Ako bi občni zbor ne bil sklepčen, se skliče čez osem dni drug občni zbor, ki bo sklepal brez ozira na število udeležnikov.

Bilanca

Hranilnice in posojilnice
v Spodnjem Dravbergu,

reg. zadr. z neom. zavezo,
z dnev 31. decembra 1910.

Aktiva.	K
Inventar	1.599.35
Posojila	548.631.79
Zaostale obresti posojil	19.428.40
Pri drugih zavodih naloženi denar	5.000.—
Nevzdignjene obresti naloženega denarja	60.—
Narodni dom	36.615.79
Zaost. najem. Narod. doma	654.30
Gotovina 31. grudna 1910	2.953.22
Skupaj	614.942.85

Pasiva.	K
Glavni deleži	1.520.—
Upravni deleži	2.210.—
Nevzdig. obr. sti deležev	1.998.66
Hranilne vloge z kap. obr.	541.988.62
Denar v tek. rač. obr.	36.099.—
Predplačane obresti posojil	2.190.26
Rezervni zaklad	26.715.60
Čisti dobiček	2.220.71
Skupaj	614.942.85

Denarni promet . . . . . K	
Stanje članov začetkom l. 1910	—
Prirastlo	30
Odpadlo	8
Stanje koncem l. 1910	756

Bilanca

Hranilnice in posojilnice
v Dolu pri Ljubljani,

reg. zadr. z neom. zavezo,
z dnev 31. decembra 1910.

Aktiva	K
Posojila	67.740.—
Tekoči račun z zvezo	18.473.—
Inventar premični	258.72
Zaostale obresti posojil	304.51
Delež pri „Zadružni zvezi“	1.000.—
Začasno posojilo iz l. 1909	191.62
Gotovina 31. decem. 1910	4.508.86
Skupaj	92.476.71

Pasiva.	K
Deleži	162.—
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	90.707.14
Predplačane obresti posojil	573.52
Rezervni zaklad z obr.	521.65
Čisti dobiček	512.40
Skupaj	92.476.71

Denarni promet . . . . . K	157.484.18
Stanje članov začetkom l. 1910	69
Prirastlo	12
Odpadlo	—
Stanje koncem l. 1910	81

Bilanca

Hranilnice in posojilnice
v Gorjah,

reg. zadr. z neom. zavezo,
z dnev 31. decembra 1910.

Aktiva.	K
Posojila	370.849.43
Tekoči račun z zvezo	29.308.—
Inventar premični	203.—
Inventar nepremični	15.811.75
Zaostale obresti posojil	16.713.25
Delež pri „Zadružni zvezi“	1.000.—
2 deleža pri Unionu	1.000.—
Delež pri Zadružni tiskarni	500.—
Gotovina 31. decemb. 1910	8.299.44
Skupaj	443.685.45

Pasiva.	K
Deleži	1.384.—
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	417.950.38
Predplačane obresti posojil	97.88
Rezervni zaklad	22.264.36
Čisti dobiček	1.988.83
Skupaj	443.685.45

Denarni promet . . . . . K	455.945.30
Število članov začetkom l. 1910	347
Prirastlo	13
Odpadlo	14
Stanje koncem l. 1910	346

Bilanca

Hranilnice in posojilnice
v Knežaku,

reg. zadr. z neom. zavezo,
z dnev 31. decembra 1910

Aktiva.	K
Posojila	330.444.67
Tekoči račun z zvezo	15.670.—
Inventar premični	184.52
Zaostale obresti posojil	13.937.85
Delež pri Zadružni zvezi	1.000.—
Pomožna akcija	3.046.02
Prehodni	395.78
Gotovina 31. decembra 1910	4.371.71
Skupaj	369.050.55

Pasiva.	K
Deleži	760.—
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	359.303.10
Predplačane obresti posojil	84.25
Rezervni zaklad	8.115.96
Čisti dobiček	787.24
Skupaj	369.050.55

Denarni promet . . . . . K	526.509.79
Stanje članov začetkom l. 1910	366
Prirastlo	18
Odpadlo	4
Stanje koncem l. 1910	380

Bilanca

Hranilnice in posojilnice
v Kamniku,

reg. zadr. z neomej. zavezo,
z dnev 31. decembra 1910.

Aktiva.	K
Posojila	1.020.147.24
Tekoči račun z zvezo	128.653.24
Tekoči račun s člani	7.628.57
Inventar premični	1.380.67
Inventar nepremični	57.961.42
Poštna hranilnica	603.40
Prehodni	666.56
Zaostale obresti posojil	9.955.11
Za l. 1911 predpl. pridob.	1.471.64
Delež pri „Zadružni zvezi“	1.000.—
„Katarski zadr.“	200.—
v Domžalah	200.—
Gotovina 31. dec. 1910	16.376.87
Skupaj	1.246.044.72

Pasiva.	K
Deleži	3.680.—
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	1.218.872.33
Predplačane obresti posojil	5.816.31
z najemnina	166.66
Za l. 1909 še ne izplačane obresti deležev	70.39
Rezervni zaklad z obresti	10.425.—
Čisti dobiček za l. 1910	7.014.03
Skupaj	1.246.044.72

Denarni promet . . . . . K	1.930.433.25
Stanje članov začetkom l. 1910	669
Prirastlo	86
Odpadlo	6
Stanje koncem l. 1910	731

Bilanca

Posojilnice v Sv. Križu pri
Kostanjevici,

reg. zadr. z neomejeno zavezo,
z dnev 31. decembra 1910.

Aktiva.	K
Posojila	584.194.29
Inventar premični	166.91
Zaostale obresti posojil	4.640.86
Delež pri „Zadružni zvezi“	1.000.—
Naložen denar	120.—
Nezdig. obr. nal. denarja	40.—
Gotovina 31. decem. 1910	5.628.82
Skupaj	595.790.88

Pasiva.	K
Deleži	12.258.—
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	308.267.83
Tekoči račun z zvezo	239.869.—
Predplačane obresti posojil	5.993.23
Izposojila	4.674.69
Rezervni zaklad in pristop.	17.859.14
Čisti dobiček	6.868.99
Skupaj	595.790.88

Denarni promet . . . . . K	660.036.68
Stanje članov začetkom l. 1910	1066
Prirastlo	126
Odpadlo	168
Stanje koncem l. 1910	1024

Bilanca

**Mlekarske zadruga
v Horjulu,**

reg. zadr. z om. zavezo,
z dnem 31. decembra 1910.

Aktiva.	K
Vrednost blaga in ročak	50—
Terjatve na blagu pri nezadružnikov	3.185,76
Vrednost vodovoda	117,90
Vrednost premič inventarja	3.093—
Tekoči račun z zvezo	1.563—
Deleži pri drugih zavodih	64—
Gotovina koncem leta 1910	450,15
Skupaj	8.523,11

Pasiva.	K
Deleži	1.147—
Dolg na blagu zadružnikov	1.879,96
Dolg na upravi	520—
Rezervni sklad z obr.	4.437,79
Čisti dobiček	528,36
Skupaj	8.523,11

Denarni promet . . . . . K	88.407,97
Stanje članov začetkom l. 1910	152
Prirastlo	15
Odpadlo	2
Stanje koncem l. 1910	165

Bilanca

**Kmetijskega društva
v Gorjah,**

reg. zadr. z omej. zavezo,
z dnem 31. decembra 1910.

Aktiva.	K
Vrednost blaga	17.554,70
Terjat. na blagu pri zadruž.	8.831,20
Terjatve na blagu pri nezadružnikov	537,06
Vrednost premič. inventarja	187—
Delež pri „Gosp. zvezi“	160—
Delež pri „Zadružni zvezi“	10—
Delež pri posojil. v Gorj. h	4—
Gotovina koncem leta 1910	946,67
Skupaj	28.230,63

Pasiva.	K
Deleži	5.515,95
Neizplačane obresti deležev	135,44
Izposojila	6.000—
Dolg na blagu nezadruž.	3.704,72
Varščina voznika	20—
Zakl. za nab. hiše z obr.	6.611,23
Rezervni sklad z obr.	5.072,51
Čisti dobiček	1.170,78
Skupaj	28.230,63

Denarni promet . . . . . K	227.507,19
Stanje članov začetkom l. 1910	223
Prirastlo	7
Odpadlo	3
Stanje koncem l. 1910	227

Bilanca

**Kaštelsko društvo za štednjo
i zajmove**

registrirane zadruga na neograničeno
jamčenje,
Kaštel,

s koncem meseca decembra 1910.

Aktiva.	K
Zajmovi	17.124,89
Inventar povični	245,79
Zaostale kamate zajmova	428,05
Vrijednost tiskanica, mapa	50—
Dio kod „Zadružne zveze“	600—
Dio kod Pola	100—
Tražbina na robi	5.979,88
Vr. jednost robe u magazinu	1.795,20
Gotovina koncem god 1910	5.108,14
Skupa	31.431,95

Pasiva.	K
Djelovi	356—
Uloži na štednjo s kapitalizovanim kamatama	13.667,25
Tekući račun s vezom	12.044—
Pola	3.662,15
Dug na robi	15,81
Rezervna zaklada	992,92
Čisti dobitak	693,82
Skupa	31.431,95

Novčani promet . . . . . K	75.358,32
Stanje članov začetkom g. 1910	85
Pristupilo	6
Izstupilo	2
Stanje koncem g. 1910	89

Bilanca

**Kmečke hranilnice in posojilnice
v Podkorenu,**

reg. zadr. z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1910.

Aktiva	K
Vrednost blaga	5.774,48
Terjat na blagu pri zadruž.	14.799,51
Vrednost nepremič. invent.	2.294—
premični inventar	373,71
Delež pri Zadruž. zvezi	10—
Naložen denar pri Zvezi	256—
Zguba	12,68
Gotovina 31. decem. 1910	4.069,93
Skupaj	27.590,31

Pasiva.	K
Deleži	6.862—
Neizplačane obresti deležev	960,96
Izposojila	11.584,16
D. lg na blagu	559,42
„ „ obresti izposojil	254,94
Kavcija	100—
Obresti kavcije	5—
Rezervni sklad	7.042,56
3 % od tega	211,27
Skupaj	27.590,31

Denarni promet . . . . . K	148.765,09
Stanje članov začetkom l. 1910	188
Prirastlo	14
Odpadlo	10
Stanje koncem l. 1910	184

Bilanca

**Hranilnice in posojilnice
za Kandijo in okolico,**

reg. zadr. z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1910.

Aktiva.	K
Posojila	1.615.779,74
Inventar premični	1.680,16
„ nepremični	60.163,36
Zaostale obresti od posojil	13.765,76
Vrednost tiskovin	481,50
Delež pri „Zadružni zvezi“	4.000—
Efekti	1.000—
C. kr. poštna hranilnica	136,18
Gotovina 31. decembra 1910	19.252,70
Skupaj	1.716.259,40

Pasiva.	K
Deleži razdeljeni in enkrat.	50.802,60
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	1.430.484,27
Tekoči račun z zvezo	177.506—
Predplač. obr. od posojil	4.538,85
Zaklad za obrest. razdelj. deležev	4.869,74
Davki in doklade	1.069,32
Rezervna zaklada	27.943,58
Jubilejni zaklad	5.723,30
Čisti dobiček	13.321,74
Skupaj	1.716.259,40

Denarni promet . . . . . K	2.588.271,92
Stanje članov začetkom l. 1910	2.091
Prirastlo	224
Odpadlo	32
Stanje koncem l. 1910	2.283

Bilanca

**Kmečke hranilnice in posojilnice
v Št. Lovrencu nad Mariborom,**

reg. zadr. z neomej. zavezo,
z dnem 31. decembra 1910.

Aktiva.	K
Posojila	84.050—
Tekoči račun z zvezo	64.964—
Inventar premični	239,13
Delež pri „Zadružni zvezi“	600—
Naložen denar	12.075,16
Gotovina 31. decem. 1910	2.653,45
Skupaj	164.581,73

Pasiva.	K
Deleži	192—
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	162.395,72
Predplačane obresti posojil	305,21
Rezervni sklad	641,80
Čisti dobiček	1047—
Skupaj	164.581,73

Denarni promet . . . . . K	270.749,26
Stanje članov začetkom l. 1910	40
Prirastlo	8
Odpadlo	—
Stanje koncem l. 1910	48